

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет Біолого-технологічний
Кафедра Генетики, селекції та біотехнології тварин

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ОК 13 Гігієна сільськогосподарських тварин
(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми

Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

за спеціальністю Н2 Тваринництво

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

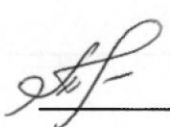
Суми – 2026

Розробник: **Тетяна ЧЕРНЯВСЬКА**, к.с.-г.н., доцент кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри Генетики, селекції та біотехнології тварин	протокол від <u>10.06.2026р.</u> № <u>11а</u>
	Завідувач кафедри <u></u> Микола ШПЕТНИЙ

Погоджено:

Гарант освітньої програми

 Тетяна Чернявська

Декан факультету,
де реалізується освітня програма

 Вікторія Безорка

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

Опоре В.О.
(ПБ)

Куркова Т.П.
(ПБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Ган
(підпис)

Надія Баранів
(ПБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 15.06 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Гігієна сільськогосподарських тварин							
2.	Факультет/кафедра	Біолого-технологічний/Генетики, селекції та біотехнології тварин							
3.	Статус ОК	Обов'язковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва/ Н2 Тваринництво							
5.	ОК може бути запропонований для (для вибіркового ОК)	-							
6.	Рівень НРК	6 рівень							
7.	Семестр та тривалість вивчення	заочна – 7 семестр							
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)						Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні		Лабораторні			
		денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.	денна	заоч.
		-	14	-	14	-	-	-	148
10.	Мова навчання	Українська							
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Чернявська Тетяна Олексіївна							
11.1	Контактна інформація	Доцент кафедри генетики, селекції та біотехнології тварин кабінет 317 головного корпусу ел. адреса: chernyavska.t1966@gmail.com консультації: щовівторка 14 ⁰⁰ -15 ⁰⁰ .							
12.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна Гігієна сільськогосподарських тварин є складовою підготовки фахівців спеціальності Технологія виробництва і переробка продукції тваринництва та передбачає засвоєння студентами необхідних теоретичних знань та набуття практичних навичок з планування, організації та проведення гігієнічних та санітарно-профілактичних заходів на підприємствах з виробництва продукції тваринництва. Основними завданнями освітнього компонента є: вивчення факторів зовнішнього середовища та їх впливу на організм і здоров'я тварин; науково-практичне обґрунтування параметрів мікроклімату; розробка санітарно-гігієнічних правил, нормативів, раціональних способів утримання, годівлі, напування та експлуатації різних видів сільськогосподарських тварин з обов'язковим забезпеченням охорони навколишнього середовища. В результаті вивчення освітнього компонента студент буде здатен досліджувати параметри мікроклімату та зовнішнього середовища на основі визначення фізичних, хімічних та біологічних показників повітря; ґрунту, води, кормів, проводити гігієнічне оцінювання, використовувати набуті практичні навички щодо професійної діяльності. Застосування фахівцями набутих знань у практичній роботі забезпечить охорону здоров'я тварин, їх високу продуктивність, одержання високоякісної продукції, допоможе запобігти забрудненню навколишнього середовища відходами тваринництва.							
13.	Мета освітнього	Формування у студентів знань, умінь та навичок для того, щоб							

	компонента	майбутній фахівець мав високий рівень професійної підготовки, необхідний для вмілого рішення основних організаційно-господарських питань, пов'язаних зі створенням для тварин оптимальних умов їх догляду і годівлі. Одержати високу продуктивність тварин можливо тільки від здорових тварин за рахунок впровадження технологічних прийомів утримання і розведення тварин, які повинні базуватися на високому генетичному потенціалі тварин, забезпеченні тварин якісними повноцінними кормами та водою хорошої санітарної якості, створення оптимального мікроклімату в тваринницьких приміщеннях і умов утримання тварин, організації надійного ветеринарного контролю і охорони природного середовища, дотримання гігієнічних норм і правил догляду за тваринами. Освітній компонент спрямований на досягнення фахових програмних компетентностей, що реалізується через засвоєння студентами основних положень про охорону здоров'я, попередження захворювань та підвищення продуктивності тварин, одержання високоякісної та біологічно повноцінної тваринницької продукції.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на: ОК7 Морфологія, фізіологія та біохімія тварин, ОК24 Генетика тварин Освітній компонент є основою для: ОК16 Технологія виробництва молока та яловичини, ОК17 Технологія виробництва продукції свинарства, ОК22 Технологія виробництва продукції вівчарства та козівництва, ОК 30 Виробнича практика.
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності у СНАУ регулюється Кодексом академічної доброчесності http://docs.snau.edu.ua/documents/education/quality/kodeks_akadem_dobrochesnosti.pdf У відповідності до нього вимоги до студента щодо дотримання академічної доброчесності під час вивчення освітнього компонента наступні: відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; бути присутнім на усіх заняттях; виконувати самостійну роботу; чесно та відповідально готуватись до поточного, модульного та підсумкового контролю; подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу. Є неприйнятним для студента: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до викладача; запізнюватись на заняття та пропускати їх без поважних причин; під час навчального процесу використовувати підказки, роботи інших осіб, телефони; надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні поточного, модульного та підсумкового контролю; отримувати або пропонувати хабар за отримання будь-яких переваг у навчальній діяльності. За порушення правил академічної доброчесності студенти можуть бути притягнуті до наступних форм відповідальності:

		– повторне проходження оцінювання (контрольної роботи, іспиту, заліку тощо); – повторне проходження навчального курсу; – попередження;
16.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2206
17.	Ключові слова	Гігієна, мікроклімат, вологість повітря, повітряне середовище, акліматизація, аероіонізація, атмосферний тиск, теплообмін, терморегуляція, адаптація, стрес

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)		Як оцінюється РНД
	ПРН 11	ПРН 19	
ДРН 1. Визначати температуру повітря та огорожувальних конструкцій, вологість та швидкість руху повітря, атмосферний тиск, вміст у повітрі механічних домішок і мікроорганізмів, природну та штучну освітленість приміщень, наявність та кількість шкідливих газів у повітрі.	x		Індивідуальне завдання, підсумковий іспит
ДРН 2. Розраховувати часовий повітрообмін та оцінювати ефективність роботи вентиляції за насиченістю повітря шкідливими газами; визначати тепловий баланс приміщень для тварин різних видів у різні пори року.	x		Індивідуальне завдання, підсумковий іспит
ДРН 3. Впливати на дотримання вимог, щодо збереження навколишнього середовища шляхом зниження шкідливих викидів з тваринницьких об'єктів у атмосферне повітря, зниження забрудненості ґрунтів та водоймищ технічними відходами при виробництві і переробці продукції тваринництва.		x	Доповідь з презентацією, підсумковий іспит
ДРН 4. Оцінити стан вододжерел, водопостачання і напування тварин, стан води за органолептичними показниками. Дати санітарну оцінку існуючої системи водопостачання. Порівняти одержані результати з нормативними даними, проаналізувати відповідність їх		x	Індивідуальне завдання, підсумковий іспит

зоогігієнічним вимогам.			
ДРН 5. Визначити правила та забезпечення ветеринарно - санітарних вимог при транспортуванні тварин. Аналізувати стан догляду за шкірою, кінцівками, копитами тварин, стан догляду за вим'ям у корів, санітарний стан процесу підготовки до доїння і під час доїння.		x	Індивідуальне завдання, підсумковий іспит
ДРН 6. Контролювати перебіг технологічного процесу за різних систем і способів утримання за великою рогатою худобою, свинями та птицею різних вікових та виробничих груп; забезпечувати параметри оптимального мікроклімату приміщень.	x		Індивідуальне завдання, підсумковий іспит

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу								Рекомендована література
	Аудиторна робота						Самостійна робота		
	Лк		Пз		Лаб.з				
	ден.	заоч .	де н.	заоч .	ден.	зао ч.	денн а	заоч.	
Тема 1. Стан та гігієнічне оцінювання повітряного середовища. 1. Предмет і завдання дисципліни гігієна тварин. 2. Фізичні властивості та газовий склад повітря, його гігієнічне оцінювання. 3. Погода, клімат, мікроклімат тваринницьких приміщень. Гігієнічне значення газового складу повітря.	-	4	-	4	-	-	-	22	1, 2, 3, 4, 9
Тема 2. Санітарно-гігієнічні вимоги до приміщень для тварин. 1. Санітарно-гігієнічні вимоги до планування, будівництва та експлуатації тваринницьких приміщень. 2. Гігієнічне оцінювання систем вентиляції, каналізації, освітлення та обігріву приміщень.	-	2	-	2	-	-	-	24	1, 2, 3, 4, 9
Тема 3. Санітарно-гігієнічний стан ґрунту та його захист від	-	2	-	2	-	-	-	26	1, 2 електронні

забруднення. 1. Гігієнічне оцінювання ґрунту. Оздоровлення ґрунту. 2. Гігієна кормів і профілактика отруєнь тварин кормами. 3. Санітарно-гігієнічні вимоги до комбікормів і кормових добавок.									ресурси
Тема 4. Гігієнічні вимоги до води і гігієна водопостачання. 1. Джерела водопостачання та їх гігієнічне оцінювання. 2. Гігієна напування тварин. Гігієнічні вимоги до водопостачання тваринницьких об'єктів.	-	2	-	2	-	-	-	20	1, 2, 3, 4
Тема 5. Профілактика хвороб і підвищення резистентності організму тварин. 1. Гігієна утримання тварин у літній період. 2. Гігієна догляду за тваринами. 3. Етологія, адаптація та акліматизація тварин. Стрес та його профілактика.	-	2	-	2	-	-	-	24	1, 2, 3, 4 електронні ресурси
Тема 6. Спеціальна гігієна тварин. 1. Гігієна великої рогатої худоби. 2. Гігієна свиней. 3. Гігієна сільськогосподарської птиці. 4. Гігієна коней. 5. Гігієна овець та кіз. 6. Гігієна кролів та хутрових звірів.	-	2	-	2	-	-	-	32	1, 2, 3, 4, 9 електронні ресурси
Всього		14	-	14	-	-	-	148	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Лекція, практичне заняття.	8	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	22
ДРН 2	Лекція, практичне заняття.	4	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	24
ДРН 3	Лекція, презентація, практичне заняття, виїзне	4	Опрацювання конспекту, літературних джерел,	26

	заняття.		підготовка доповіді з презентацією, використання ПК.	
ДРН 4	Лекція, презентація, практичне заняття.	4	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	20
ДРН 5	Лекція, практичне заняття, використання програмного забезпечення.	4	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання	24
ДРН 6	Лекція, практичне заняття.	4	Опрацювання конспекту, літературних джерел, виконання індивідуального завдання.	32

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Індивідуальне завдання з Теми 4.	25 балів / 25%	6 семестр, 7 тиждень
2.	Індивідуальне завдання з Теми 5.	15 балів / 15%	6 семестр, 10 тиждень
3.	Індивідуальне завдання з Теми 6.	15 балів / 15%	6 семестр, 13 тиждень
4.	Презентація, доповідь.	15 балів / 15%	6 семестр, 14 тиждень
5.	Підсумковий іспит: тестування в Moodle та відповіді на питання білету	30 балів / 30%	6 семестр, екзаменаційна сесія

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
	<15 балів	15-19 балів	19-23 балів	24-25 балів
Індивідуальна розрахункова робота з Теми 4	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, чітко інтерпретовано отримані результати, зроблені пропозиції щодо поліпшення водопостачання тваринницьких об'єктів
Індивідуальне	<9 балів	9-11 балів	11-14 балів	14-15 балів

завдання з Теми 5	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі розрахунки відсутні, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано логічне мислення, визначено та запропоновано ефективні методи удосконалення догляду за тваринами
Індивідуальне завдання з Теми 6	<9 балів	9-11 балів	11-14 балів	13-15 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті не повністю, відсутній аналіз отриманих даних	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано здатність до критичної оцінки різних джерел інформації, вдумливість, зроблені пропозиції використання отриманих даних на виробництві
Презентація, доповідь	<8 балів	8-10 балів	10-12 балів	12-15 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі питання розкриті неповністю, студент володіє матеріалом не в повній мірі	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано вільне володіння матеріалом	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано високу обізнаність у даній темі, обґрунтовано заходи щодо оздоровлення ґрунту
Іспит	<18 балів	19-23 балів	24-26 балів	27-30 балів

5.2. Формативне оцінювання

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне опитування після вивчення тем	На наступному занятті після викладення матеріалу за темою
2.	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над розрахунковим завданням протягом занять	Протягом семестру
3.	Усний зворотний зв'язок від викладача після виконання розрахункового завдання	На наступному занятті після здачі студентом виконаного завдання

4.	Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів після презентації завдання	Безпосередньо після завершення презентації
----	---	--

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

1. Гігієна тварин /М.В.Демчук, М.В.Чорний, М.П.Високо́с, М.О.Захаренко. За ред. М.В.Демчука. – Харків: Еспада, 2006. - 517с
2. Гігієна тварин /М.В.Демчук, М.В.Чорний, М.П.Високо́с, Я.С.Павлюк; За ред. М.В.Демчука. - К.: Урожай, 1996. - 384с.
3. Практикум для лабораторно-практичних занять з гігієни тварин. /Високо́с М.П., Чорний М.В., Захаренко М.О.. - Харків: Еспада, 2003. - 218с.
4. Гігієна тварин: Практикум /В.В.Демчук, Й.В.Андрусишин, Є.С.Гаврилець та ін.; За ред. М.В.Демчука. - К.: Вид-во "Сільгоспосвіта". 1994. – 328с.
5. Довідник з гігієни сільськогосподарських тварин /М.С.Борщ, В.П.Мазуренко, В.В.Красій. - К.: "Урожай", 1991. - 232с.
6. Гігієна тварин : курс лекцій / уклад. А. О. Бондар. – Миколаїв : МНАУ, 2024. 71 с.
7. Зоогігієна і профілактика захворювань сільськогосподарських тварин /І.Ф.Храбустовський, В.К.Чернуха, І.О.Калашнік. за ред І.Ф.Храбустовського і В.К.Чернухи. - К.: Урожай, 1981. - 224с.
8. Довідник з технології та менеджменту в тваринництві /За ред. проф. Ю.Д.Рубана. - Харків: Еспада, 2002. - С.5-421 13

6.1.2. Методичне забезпечення

9. Методичні рекомендації для лабораторно-практичних занять з курсу «Гігієна сільськогосподарських тварин для студентів біолого-технологічного факультету» / О.І. Гаврилюк.– Суми, 2014. – 20 с.
10. Методичні вказівки щодо проведення самостійної роботи з курсу «Гігієна сільськогосподарських тварин для студентів біолого-технологічного факультету» / О.І. Гаврилюк.– Суми, 2016. – 21 с.
11. Конспект лекцій з дисципліни «Гігієна с.-г. тварин» для студентів 3-го курсу ОС бакалавр, спеціальність 204 ТВПІТ, форма навчання денна та заочна. Суми. 2025. 60с.Укладач: Чернявська Т.О.(протокол №4 від 19.05.2025р.)

6.1.3. Електронні ресурси

1. <http://minagro.gov.ua/>
2. <http://agroua.net/>
3. http://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_сторінка

6.2. Додаткові джерела

1. Довідник зооінженера /За ред. М.І.Машкіна. - К.: Урожай. 1989. - С.237-249
2. Рубан Ю.Д. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини. - Харків: Еспада, 2002. - С.319-540
3. Птахівництво і технологія виробництва яєць та м'яса П 87 птиці / В.І. Бесулін, В.І. Гужва, С.М. Куцак та ін.; За ред. В.І. Бесуліна. – Біла Церква, 2003. – 448 с
4. Наукові та науково-виробничі журнали:
 - Вісник аграрної науки
 - Тваринництво України

6.3. Програмне забезпечення

1. Excel.
2. Текстовий редактор Word.
3. Microsoft Office Power Point.